

Justitiedepartementet
Enheten för EU och internationella frågor

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 1–2 oktober 2026

Torsdag den 1 oktober – Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande. Se bifogad preliminär dagordning.

2. (ev.) Godkännande av A-punkterna

a) Icke lagstiftande verksamhet

b) Lagstiftning (offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktslista.

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

3. Det övergripande läget i Schengenområdet

a) Uppdatering om situationen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Det övergripande tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på Schengenrådets dagordning. Under denna punkt väntas kommissionen presentera den senaste upplagan av Schengenbarometern som syftar till att ge en ögonblicksbild över läget i Schengenområdet. Under ett år tas tre barometrar fram, en inför respektive Schengenråd i mars, oktober och december. Inför Schengenrådet i juni presenterar kommissionen en mer omfattande Schengenrapport.

Den nu aktuella Schengenbarometern bygger på data från den 1 juli 2025 till den 30 juni 2026 och fokuserar på irreguljär migration, internationellt skydd och andra former av skydd, återvändande, EU:s och medlemsstaternas beredskapsnivå samt inre säkerhet inom Schengenområdet. I barometern lyfts att den juridiska och tekniska strukturen för den inre säkerheten i stort sett finns på plats. Den centrala utmaningen är inte regelverket i sig, utan att säkerställa en ändamålsenlig implementering. Det rör sig om kontaktpunkter (SPOC, Single Point of Contact) som ännu inte är fullt integrerade, ärendehanteringssystem som saknas eller endast delvis kan samverka med Europols kommunikationsplattform SIENA (Secure Information Exchange Network Application), funktioner i storskaliga IT-system som inte utnyttjas fullt ut samt gränsöverskridande insatser som fortfarande begränsas av föråldrade avtal och brist på interoperabel och säker kommunikation.

I barometern lyfts vidare att användningen av EU:s operativa system och informationssystem för säkerhetssamarbete fortsatt ökade under rapporteringsperioden. Även Schengens informationssystem (SIS) har expanderat betydligt. Användningen av Europols informationssystem (EIS) ökade avsevärt. Trots detta minskade antalet kontroller av gränsöverskridande brottslighet. Det konstateras i barometern att denna nedgång tyder på att det finns utrymme för en mer systematisk användning av EIS vid kontroller kopplade till gränsöverskridande brottslighet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar Schengenbarometern som belyser de utmaningar som Schengenområdet står inför men förordar att den framöver berör samtliga områden som omfattas av Schengen acquis, inklusive viseringar.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 28 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: Det övergripande tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning och kommer sannolikt att följas upp även framöver.

Faktapromemoria: -

- b) Genomförandet av de prioriterade åtgärderna för Schengenrådets cykel: öka den inre säkerheten genom att förbättra informationsutbytet och dra nytta av den tekniska utvecklingen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Under dagordningspunkten väntas en diskussion om hur EU kan stärka den inre säkerheten genom förbättrat informationsutbyte, effektivare operativt polissamarbete och ökad användning av ny teknik. Fokus ligger på åtgärder för att maximera nyttan av befintliga EU-instrument samt på förutsättningarna för utveckling och användning av innovativa tekniska lösningar.

Utmaningarna är för det första att informationssystem såsom SIS, SIENA och den interoperabla EU-arkitekturen inte utnyttjas fullt ut av alla medlemsstater. För det andra möter genomförandet av informationsutbytesdirektivet tekniska, organisatoriska och ekonomiska utmaningar i vissa medlemsstater. För det tredje behöver samordningen mellan brottsbekämpande myndigheter, gränsförvaltning och

migrationsmyndigheter stärkas. Slutligen bör EU främja gemensam utbildning, operativt samarbete och utbyte av bästa praxis.

När det gäller teknikutveckling betonas bland annat samarbetsplattformar inom Europol och CEPOL som en lösning för att påskynda innovation och införande av säkerhetslösningar inom unionen, bland annat med hjälp av AI.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stödjer i huvudsak ansatserna och anser att fokus i första hand bör ligga på ett fullständigt och effektivt genomförande av redan beslutade EU-regler och system, såsom interoperabilitetspaketet, informationsutbytesdirektivet (IED) och Prüm II. Innan nya rättsliga instrument övervägs bör medlemsstaterna säkerställa att befintliga verktyg används fullt ut för att undvika överlappningar, ökad komplexitet och dubbelreglering. En systematisk utvärdering av redan beslutade åtgärder skulle kunna bidra till mer effektiva framtida förslag.

Effektivt informationsutbyte förutsätter gemensamma standarder och format. Här är Schengens informationssystem (SIS) ett existerande verktyg som bör utnyttjas fullt ut, särskilt när det gäller biometriska uppgifter. Nya initiativ kräver omfattande juridiska, verksamhetsmässiga och tekniska analyser. I detta bör också medlemsstaternas genomförandekapacitet beaktas.

Vad gäller innovativa tekniska lösningar, anser regeringen att EU kan bygga vidare på befintliga strukturer såsom Europol Innovation Lab och European Clearing Board (EuCB), för att samordna behov, främja samarbete och undvika dubbelarbete.

Genom gemensamma verktyg, informationsutbyte och samordnade utvecklingsinsatser kan medlemsstaterna återanvända lösningar och säkerställa att investeringar leder till konkret operativ nytta. Det pågående arbetet inom EuCB med att kartlägga och prioritera medlemsstaternas förmågebehov är därför särskilt viktigt.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

4. Förbättra återvändandena genom ökat samarbete kring återtagande med prioriterade tredjeländer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: Rådet väntas diskutera hur återtagandesamarbetet med tredjeländer kan förbättras för att få till stånd ett effektivare återvändande. För att stärka politisk styrning och vägledning i frågan, föreslår det irländska ordförandeskapet bland annat att återtagandesamarbetet med ett urval av prioriterade tredjeländer ska granskas och diskuteras i RIF-rådet i ökad utsträckning. I de fall samarbetsnivån är otillräcklig ska RIF-rådet överväga EU-åtgärder som kombinerar diplomatiskt engagemang, operativt stöd och användning av tillgängliga incitament och hävstänger på relevanta politikområden.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att EU:s samarbete med ursprungs-, transit- och stora mottagarländer är en central aspekt av migrationspolitiken. Parallellt med genomförandet av migrations- och asylpakten behöver mer göras för att minska den irreguljära migrationen till EU, effektivisera återvändandet av de som inte har laglig rätt att vistas här och säkerställa skydd längs med migrationsrutterna.

Som utgångspunkt stödjer regeringen åtgärder som bidrar till ett effektivt återvändande. Det är avgörande för att migrations- och asylpakten ska fungera. Regeringen välkomnar därför EU-gemensamma ansträngningar i dialogen med tredjeländer för att förbättra återtagandesamarbetet.

Det är viktigt att EU:s åtgärder med incitament och hävstänger som nu finns på plats nyttjas. Alla relevanta politikområden, inklusive viseringsinstrumentet, handel och bistånd bör användas, i linje med upprepade uppmaningar från Europeiska rådet i frågan. Mer fokuserade, strategiska och handlingsinriktade diskussioner i RIF-rådet för att stärka den politiska styrningen och tydliggöra en mer heltäckande och EU-samordnad ansats på området välkomnas.

Det bör även understrykas att samarbetet med tredjeländer om återtagande endast kan få önskvärd effekt om medlemsstaterna har väl fungerande

interna system och förfaranden för återvändande. Här har medlemsstaterna ett stort nationellt ansvar.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet vid flera tillfällen, senast den 26 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: Diskussioner om samarbetet med tredjeländer om återtagande av sina medborgare sker fortlöpande inom rådsstrukturen.

Faktrapromemoria: -

5. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Mot bakgrund av tidigare förseningar i genomförandet av olika system som ingår i interoperabiliteten mellan EU:s gräns- och säkerhetssystem har den övergripande tidsplanen förskjutits upprepade gånger. Den nuvarande planen godkändes av RIF-rådet vid mötet i mars 2026. Enligt den gällande planen har EES och det reviderade asylfingeravtryckssystemet Eurodac driftsatts och reseauktoriseringssystemet ETIAS ska driftsättas under fjärde kvartalet 2026. Kommissionen har dock aviserat förseningar för ETIAS. Systemet för lokalisering av domar mot tredjelandsmedborgare (Ecris/TCN) skulle enligt planen ha driftsatts under första kvartalet 2026, men nya förseningar gör att driftsättningen nu diskuteras kunna ske tidigast i december 2026. Samtliga interoperabilitetskomponenter ska vara driftsatta och systemen vara fullt interoperabla under andra kvartalet 2028. Det reviderade viseringssystemet VIS och dess integration med interoperabiliteten ska driftsättas i flera faser mellan fjärde kvartalet 2028 och tredje kvartalet 2029, varefter den nya viseringsplattformen (VAP) kan driftsättas första kvartalet 2030.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 28 maj. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18:FPM41

6. Övriga frågor: Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

7. Genomförandet av migrations- och asylpakten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: De tio rättsakterna i migrations- och asylpakten trädde i kraft den 11 juni 2024 och började tillämpas fullt ut den 12 juni i år.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet vid flera tillfällen, senast den 26 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: Genomförandet av migrations- och asylpakten är en återkommande dagordningspunkt i rådet.

Faktapromemoria: -

8. Förstärkning av EU:s situationsmedvetenhet på migrationsområdet och kapaciteten för tidig varning, även under krissituationer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

Förslagets innehåll: På RIF-rådet väntas en diskussion om EU:s situationsmedvetenhet och förmåga att tidigt reagera på kriser inom migrationsområdet. Mot bakgrund av händelserna i Ceuta i juli och augusti i år väntas det irländska ordförandeskapet lyfta frågan om huruvida det finns luckor eller brister i befintliga system och mekanismer (exempelvis IPCR, Blueprintnätverket och Eurosur) som syftar till att identifiera trender och ta fram lägesbilder, eller i sättet som de befintliga verktygen används. Vid en förberedande diskussion på teknisk nivå diskuterades bland annat hur tillgänglig information snabbt kan omvandlas till beslutsunderlag för att förebygga eller hantera en krissituation. En annan fråga som diskuterades var om berörda EU-myndigheter i större utsträckning bör inhämta och analysera information från sociala medier.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att den aktuella diskussionen är angelägen och att en genomgång av de befintliga verktygen och strukturerna, samt hur de kan stärkas, är påkallad i ljuset av eventuella framtida kriser på migrationsområdet. Det är av vikt att grundligt analysera vad som låg bakom händelseutvecklingen i Ceuta samt var och på vilket sätt situationen kunde ha undvikits. Bland de frågor som behöver besvaras är om den tillgängliga informationen varit otillräcklig eller om det saknats strukturer för att agera i tid på den tillgängliga informationen. Det är viktigt att dra lärdom av situationen för att förebygga liknande händelser i framtiden.

Inom EU har medlemsstaterna gemensamt utvecklat flera strukturer, nätverk och verktyg som syftar till att skapa gemensamma lägesbilder och identifiera mönster och trender kopplade till EU:s yttre gräns och migrationsströmmar, däribland Eurosur, IPCR och Blueprintnätverket. Informationsinhämtning och analys av sociala medier kan utgöra ett verktyg för berörda EU-myndigheter för att till exempel identifiera och förutspå trender och mönster. Regeringen anser att eventuella nya strukturer ska vara tydligt

motiverade av identifierade behov och inte duplicera befintliga strukturer och verktyg.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

9. Genomförandet av EU:s strategiska ram för narkotika: narkotikarelaterade hot

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Elisabet Lann och Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Den illegala narkotikahandeln är förknippad med hot och våld i stora delar av Europa, och flera EU-medlemsstater rapporterar en betydande ökning av dessa företeelser. Diskussionen ska handla om hur utvecklingen ser ut i medlemsstaterna och hur den kan stoppas, i synnerhet genom att tillämpa ett sektorsövergripande angreppssätt där hela samhället bidrar.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen anser att det krävs kraftfulla åtgärder för att bekämpa den narkotikarelaterade brottsligheten, eftersom de organiserade kriminella nätverken som är involverade i narkotikahandel utgör ett växande hot mot EU:s säkerhet, sociala sammanhållning och folkhälsa. Det behövs breda sektorsövergripande insatser för att minska både utbudet av och efterfrågan på narkotika samt att uppnå ett bättre skydd för människors liv, hälsa och säkerhet. Ett helhetsperspektiv på samhällsnivå är avgörande för att effektivt bekämpa organiserad brottslighet. Samordning krävs därför mellan EU:s institutioner, byråer, medlemsstater och deras nationella, regionala och lokala myndigheter. Det är också viktigt att stärka samordningen och partnerskapen med civilsamhället och privata aktörer. Särskilt viktiga är insatser för att förebygga att barn och unga rekryteras till de kriminella nätverken och för att motverka det narkotikarelaterade våldet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning av EU:s narkotikastrategi med socialutskottet den 10 mars 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2025/26:FPM55 och 2025/26:FPM52

10. Hantering av säkerhetsutmaningar: bedömning av de europeiska nationella underrättelsetjänsterna

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Under dagordningspunkten väntas en lägesuppdatering ges gällande aktuella säkerhetshot mot EU och hur medlemsstaternas säkerhets- och underrättelsetjänster samarbetar för att möta dessa.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 28 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: Det EU-gemensamma arbetet för att möta säkerhetshot mot EU hanteras löpande i rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

11. Den nuvarande geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Frågan om den geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet är återkommande på RIF-dagordningen. Denna gång väntas diskussionen fokusera på de konsekvenser för EU:s inre säkerhet som Rysslands aggressionskrig mot Ukraina kan innebära, exempelvis gällande risker kopplade till spridningen av vapen, utländska stridande i kriget och den omfattande användningen av drönare.

EU har en pågående dialog om inre säkerhet med Ukraina. De potentiella konsekvenserna för EU:s inre säkerhet diskuteras löpande inom ramen för bland annat EU:s arbete mot organiserad brottslighet, gränsförvaltning och stöd till Ukraina. Flera EU-myndigheter, däribland Europol och Frontex, samarbetar med Ukraina och EU har även en civil krishanteringsinsats i Ukraina inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) som stödjer Ukrainas arbete med reform av den civila säkerhetssektorn.

Förslag till svensk standpunkt: Regeringen välkomnar att EU och medlemsstaterna gemensamt vidtar åtgärder som syftar till att agera förebyggande och hantera de säkerhetshot som kan uppstå som en följd av Rysslands aggression mot Ukraina. Vapensmuggling, instrumentalisering av migration, människohandel och narkotikahandel är några exempel på hot mot den inre säkerheten där EU behöver vara extra vaksamma. Sabotage som utförs för att undergräva EU:s stöd till Ukraina har drabbat flera av EU:s medlemsstater. Det är därför viktigt att medlemsstaterna gemensamt stärker sin motståndskraft mot sådana handlingar. Även cyber- och andra hybridhot och risker kopplade till den omfattande användningen av drönare ställer stora krav på samordning och utbyte av information, kunskap och erfarenhet, såväl på nationell som på EU-nivå.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet om den nuvarande geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet vid flera tillfällen, senast den 28 maj 2026. Samråd med EU-nämnden om den nuvarande geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: Den geopolitiska miljöns inverkan på EU:s inre säkerhet förväntas fortsatt behandlas vid kommande RIF-råd.

Faktapromemoria: -

12. Övriga frågor

- a) Den årliga lägesrapporten om förenkling, genomförande och efterlevnad

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Johan Forssell

Förslagets innehåll: Kommissionen väntas presentera det pågående arbetet med att effektivisera tillämpningen, genomförandet och efterlevnaden av EU-lagstiftning. De politiska riktlinjerna för kommissionen 2024 – 2029, vilka föreskriver ett enklare och snabbare Europa, ålägger kommissionärerna att årligen avge en lägesrapport för varje sakområde till ansvarig rådskonstellation samt till respektive ansvarigt utskott i Europaparlamentet.

Punkten återfinns i dagordningen för såväl dagen för inrikesfrågor som dagen för rättsliga frågor.

- b) Toppmöte om säkerheten i Östersjön (Flensburg, 28 augusti 2026)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Tyskland

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Tyskland väntas återrapporera från ett högnivåmöte som hölls i Flensburg den 28 augusti inom ramen för Baltic Sea Security Summit. Vid mötet deltog samtliga Östersjöländer, Norge och Irland som innevarande ordförande i rådet. Fokus för diskussionen på mötet var hybridhotet mot Östersjöregionen.

Fredag den 2 oktober – Rättsliga frågor

13. Översyn av Eurojustförordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Den 24 juni 2026 presenterade kommissionen ett förslag till ny Eurojustförordning, COM (2026) 570, som en del av ett paket på brottsbekämpningens område. Syftet med förslaget är att svara på de allt större utmaningar som kommer av allvarlig och organiserad gränsöverskridande brottslighet i EU.

Målet med det nya förslaget är att förbättra Eurojusts interna funktion, styrning och operativa prestation, samtidigt som dess samarbete med EU-partners och tredje länder ska stärkas. Utöver det syftar förslaget till att utvidga Eurojusts mandat till att omfatta framväxande brottsområden som cyberattacker, könsrelaterat våld och överträdelser av EU:s restriktiva åtgärder.

Vid RIF-rådet väntas en diskussion om förslaget med fokus på den föreslagna styrningsmodellen. I den nuvarande styrningsstrukturen består Eurojust av nationella medlemmar, kollegiet, styrelsen och den administrativa direktören. I förslaget delas denna struktur upp i en styrande struktur och en operativ struktur. Den styrande strukturen föreslås bestå av en ny *Management Board*, styrelsen (*Executive Board*) och den administrativa direktören. Den operativa strukturen föreslås bestå av de nationella medlemmarna och kollegiet. Tanken är att kollegiet genom detta ska kunna fokusera på det operativa arbetet och inte behöva hantera administrationen av Eurojust.

Förslag till svensk ståndpunkt: Eurojust har en viktig roll i att bemöta hotet från en alltmer allvarlig, gränsöverskridande och komplex brottslighet tillsammans med nationella myndigheter och andra EU-byråer och EU-organ. Regeringen välkomnar förslaget till ny Eurojustförordning som ett sätt att utveckla Eurojusts roll.

Den övergripande målsättningen med den nya förordningen är ett stärkt Eurojust. Det måste säkerställas att byrån används på bästa möjliga sätt och

att effektivitetshinder undanröjs. Eurojust bör ges de mandat och verktyg som krävs för att utveckla sin roll och bemöta hoten från en brottslighet som blir alltmer allvarlig, gränsöverskridande och komplex.

Vad gäller styrningen av Eurojust förespråkas en modell som effektivt minskar den administrativa bördan på de nationella medlemmarna, samtidigt som byråns oberoende och de nationella medlemmarnas centrala roll i arbetet med operativa frågor, strategisk inriktning och beslutsfattande bevaras. Reformen bör bygga vidare på och förbättra det befintliga ramverket snarare än att i grunden förändra dess karaktär.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning om Eurojusts framtid med justitieutskottet 30 september 2025. Samråd med EU-nämnden den 10 oktober 2025.

Fortsatt behandling av ärendet: Förslaget till ny Eurojustförordning kommer fortsätta att förhandlas i rådsarbetsgruppen COPEN (Eurojust) under hösten 2026 och sannolikt våren 2027.

Faktapromemoria: 2025/26:FPM108

14. Övriga frågor

a) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information ifrån ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

15. Rysslands anfallskrig mot Ukraina: kampen mot strafflöshet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Vid RIF-rådet kommer ordförandeskapet att lämna en lägesrapport om Rysslands anfallskrig mot Ukraina och kampen mot straffrihet.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har EU:s medlemsstater vidtagit en rad åtgärder såväl nationellt som gemensamt på EU- och internationell nivå för att säkerställa ansvarsutkrävande för internationella brott som begås i samband med Rysslands aggression mot Ukraina.

På EU-nivå har det bland annat diskuterats hur EU:s medlemsstater bäst kan stödja utredningar av krigsförbrytelser i Ukraina. Sverige har bland annat lämnat ett finansiellt bidrag till Internationella brottmålsdomstolen (ICC) och Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har sekonderat ett antal åklagare och experter till domstolen. Sverige bidrar även med expertis till EU:s rådgivande civila insats EUAM Ukraina som stödjer reformer av rättsvårdande myndigheter och utredningar av krigsförbrytelser. EU:s byrå för straffrättsligt samarbete, Eurojust, har sedan invasionen lämnat stöd till utredningar i medlemsstaterna och fått nya uppgifter avseende hantering av bevisning rörande krigsförbrytelser begångna i bland annat Ukraina.

Sverige ingår även i en kärngrupp som sedan 2022 arbetat för att tillsammans med Ukraina inrätta en tribunal inom Europarådet med jurisdiktion över aggressionsbrottet mot Ukraina. Under våren 2025 enades länderna i kärngruppen om tre dokument som ska ligga till grund för etablerandet av tribunalen; ett bilateralt avtal, en stadga och ett så kallat EPA (Enlarged Partial Agreement). Europarådet och Ukraina har skrivit under det bilaterala avtalet och nästa steg är att övriga stödjande länder ska ansluta sig till EPA. Den 11 juni 2026 godkände riksdagen propositionen om Sveriges anslutning till den utvidgade partiella överenskommelsen. Regeringen beslutade den 18 juni 2026 att Sverige ska ansluta till den utvidgade partiella överenskommelsen om förvaltningskommittén vid den särskilda tribunalen för aggressionsbrottet mot Ukraina. Regeringen beslutade även att Sverige ska ratificera konventionen om upprättande av en internationell

skadeståndskommission för Ukraina. Genom att ansluta sig till överenskommelsen om förvaltningskommittén vid den särskilda tribunalen blir Sverige medlem av tribunalen. Tribunalen väntas bli verksam 2030 med säte i Haag, Nederländerna.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 28 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

16. Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) inrättades genom rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten. Eppo blev operativ den 1 juni 2021. Sverige deltar sedan 19 juli 2024 och Eppo blev operativ i Sverige den 3 januari 2025. Sedan juli 2026 deltar numera även Ungern i Eppo och förhoppningen är att Eppo ska vara operativ i Ungern inom ett år. Därmed deltar idag alla medlemsstater förutom Danmark och Irland.

En revidering av Eppo-förordningen kommer att presenteras i slutet av året. Kommissionen har låtit meddela att det dessförinnan kommer att presenteras en utvärderingsrapport avseende Eppo.

Andrés Ritter från Tyskland, som idag arbetar som vice europeisk chefsåklagare, efterträder Laura Kövesi som ny chefsåklagare den 1 november 2026.

Vid RIF-rådet väntas en lägesuppdatering om Eppos arbete.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet vid flera tillfällen, senast den 28 maj 2026. Samråd med EU-nämnden vid flera tillfällen, senast den 29 maj 2026.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

17. Skyddet av civilsamhället och journalister

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Vid RIF-rådet väntas en diskussion om skydd för civilsamhälle och journalister. Den främsta EU-regleringen på området finns i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1069 om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade anspråk eller rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt) ("SLAPP-direktivet"). Det innehåller i huvudsak processuella regler som syftar till att förhindra att rättsprocesser missbrukas för att tysta journalister eller andra som deltar i den offentliga debatten. Direktivet har – i de delar som inte redan var uppfyllda genom rättegångsbalkens regler – genomförts i svensk rätt genom lagen (2026:241) om skydd för deltagande i den offentliga debatten vid tvister med gränsöverskridande följder, som trädde i kraft den 1 maj 2026.

Därutöver finns Kommissionens rekommendation (EU) 2022/758 av den 27 april 2022 om skydd för journalister och människorättsförsvarare som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk (strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt) ("SLAPP-rekommendationen"). Rekommendationen innehåller bland annat uppmaningar om att genomföra utbildnings- och upplysningsinsatser och att inrätta stödmekanismer. Även Kommissionens rekommendation (EU)

2021/1534 av den 16 september 2021 om säkerställande av journalisters och andra medieförbets skydd, säkerhet och egenmakt handlar om att stärka skyddet av journalister.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar att frågan lyfts för diskussion på RIF-rådet. Yttrandefriheten och den fria pressen är grundläggande kärnvärden i det demokratiska statsskicket.

Sverige har en lång tradition av stark yttrandefrihet, vilket bland annat kommer till uttryck i våra grundlagar, såväl regeringsformen som tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringen värnar om journalister och deras rätt att arbeta utan rädsla för hot, hat eller otillbörlig påverkan, liksom om civilsamhällets möjlighet att opinionsbilda.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktrapromemoria: -

18. Slutsatser om kampen mot rasism och rasdiskriminering i Europa

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande och diskussion

Ansvarigt statsråd: Nina Larsson

Förslagets innehåll: Rådsslutsatserna har tagits fram mot bakgrund av kommissionens meddelande En jämlikhetsunion: Strategi mot rasism 2026–2030, som presenterades den 20 januari 2026. Syftet är att lägga fram rådets syn på riktningen i unionens och medlemsstaternas arbete mot rasism. Medlemsstaterna inbjuds i utkastet agera genom att bland annat bidra till genomförandet av EU:s strategier och ramverk, utarbeta nationella handlingsplaner, bekämpa hatbrott, stärka det förebyggande arbetet och förbättra datainsamlingen. Kommissionen inbjuds bland annat att löpande följa utvecklingen och stödja medlemsstaternas arbete.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen avser ställa sig bakom godkännandet av rådsslutsatserna.

Regeringen välkomnar en diskussion om EU:s och medlemsstaternas arbete med att bekämpa rasism. Att bekämpa rasism är en integrerad del av arbetet med att upprätthålla respekten för unionens värden, inklusive stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: Skriftlig information till konstitutionsutskottet den 30 juni 2026.

19. Övriga frågor

- a) Den årliga lägesrapporten om förenkling, genomförande och efterlevnad

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen väntas presentera det pågående arbetet med att effektivisera tillämpningen, genomförandet och efterlevnaden av EU-lagstiftning. De politiska riktlinjerna för kommissionen 2024 – 2029, vilka föreskriver ett enklare och snabbare Europa, ålägger kommissionärerna att årligen avge en lägesrapport för varje sakområde till ansvarig rådskonstellation samt till respektive ansvarigt utskott i Europaparlamentet.

Punkten återfinns i dagordningen för såväl dagen för inrikesfrågor som dagen för rättsliga frågor.

I anslutning till rådets möte: Gemensamma Schengenkommittén

1. Det övergripande läget i Schengenområdet

a) Lägesuppdatering

- b) Genomförande av Schengenrådets prioriterade åtgärder:
ökad inre säkerhet genom att förbättra informationsutbyte
och utnyttja teknologiska framsteg

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 3a och b.

2. Förbättring av återvändanden genom ökat
återtagandesamarbete med prioriterade tredjeländer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 4.

3. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan punkt 5.

4. Övriga frågor

a) Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information ifrån ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.